

WORKGROUP

BACK TO THE BIBLE

تثلیث الہی: پیو، پیتر، پاک روح

- (تعارف) (سبق نمبر ۱)
- (پہلے ویلیاں دی تاریخ دا خلاصہ) (سبق نمبر ۱)
- (سنجیدہ جھوٹی تعلیم) (سبق نمبر ۲)
- (لفظ تثلیث دا شروع دا استعمال) (سبق نمبر ۲)
- (آپتھینیس دے مطابق عقیدہ) (سبق نمبر ۳)
- (تثلیث دے تصور دے خلاف اعتراضات) (سبق نمبر ۴)
- (پرانے عہد نامے وچ خُدا دے نچوڑ دا مکاشفہ) (سبق نمبر ۵)
- (نویں عہد نامے وچ خپدا دے نچوڑ دا پورا مکاشفہ) (سبق نمبر ۶)
- (اک ذات دے وچ تین بندے، تین بندیاں دی اک ذات) (سبق نمبر ۷)
- (آخری بیان) (سبق نمبر ۸)

سبق نمبر ۱

: تعارف

۱۔ اِنج بُت سارے مسیحی ایس مضمون نال پرے نہیں گے عبادت دے دوران بُت سارے لطور یائی ویے آندے نیں •
جدوں خُداے ثالوث دانا م لیا جاندا اے، پر کوئی وی کھڑا ہو کے نہیں آکھدا: "میں ایس لقب نال اتفاق نہیں کردا، کیونکہ خُدا اک اے
تے تین بندے یا تین خُدا نہیں گے" یاں کوئی دو بندہ احتجاج کردا اے: "کیونکہ یسوع خُدا نہیں اوہ اک قوت اے اوہ بس خُدا دی اک
چنگی بنائی ہوئی شے اے" غالباً سانوں اک ایچ دے خُدا نال جیہڑا ثالوث اے اوس نوں کوئی مسئلہ نہیں ساڈے شروع دے ویلیاں وچ
جدوں اسی اک سچے عقیدے دے نال ودے یعنی تثلیث دے عقیدے دے نال غالباً ساڈے بچائے جان توں باج اسی اک میٹینگ یا
کلیسیاء دے وچ شمولیت کیتی جیتھے لوک ایس عقیدے تے یقین رکھدے سی تے اسی خُدا اپو، پُتر تے روح القدس دے نام توں
پیتسمہ لیا۔ خُداے ثالوث دے نام وچ ہن جے ایہ بُت واضح اے تے اوس دے نال سانوں کوئی مسئلہ نہیں تے فیر ایس دے بارے
کیوں لکھیے؟ جواب تین گلاں تے مبنی اے۔

۱۔ اخطاں، بحثاں، رسالیاں تے گواہیاں نال اسی ایہ دیکھیا کہ اوس مضمون دے حوالے نال بُت جہالت اے مشکل دے ا
نال کوئی اپنی بشارتی کلیسیاواں وچ ایس نوں سکھاندا اے، نہ ای ایناں کلیسیاواں دے بائبل دے مطالعہ دے دوران سکھایا جاندا اے
ایچ دا ای پینتی کوستی کلیسیاواں وچ وی تبلیغ کردے تے روح القدس دے پیتسمے دے بارے بائبل مطالعات کروانے نیں تے روح
القدس دے پھلاں دے بارے وچ، پر الہی تثلیث دی تعلیم پینتی کوستی کلیسیاواں وچ اک مقبول مضمون نہیں اے۔
۱۔ بُت سارے سنجیدہ مسیحیاں دی رائے اے کہ الہی تثلیث دا عقیدہ ایشیائی آر تھوڈ کس تے رومی کا تھو لک کلیسیاء دی ۲
پیداوار اے ایہ اک غلط تصور اے ایہ اوس ویلے آیا جدوں اوس عقیدے دے بارے کلیسیاء دی کانفرس (۳۲۵) تے کونسٹنٹین
دی کانفرس (۳۸۱) وچ ایس عقیدے دے بارے وچ فیصلہ کیتا گیا۔

۱۔ بائبل دیاں آیتاں تے ذکر کیتا گیا کلیسیاواں دے افاداراں مسیحیاں نے غلط راستہ اختیار کیتا، کیونکہ اوہ ایس نتیجے تے ۳
اڑے تثلیث بائبل وچ، ہیگی نہیں اوہ پورے طور تے صحیح اے، کم از کم جے اوناں دا ایہ مطلب اے کہ لفظ تث؛ بیث دی اصطلاح
بائبل وچ نہیں اے پر اوہ ایس حقیقت توں آگاہ نہیں ہو سکدے کہ ساری بائبل ابتدا توں آخر تک خُدا دی تثلیث دا اعلان کردی اے۔
بُت سارے وکھرے رشتیاں نال اپنے خُدا دے لئی لفظ تثلیث جلال پاندا اے اسی کوشش کراں گے کہ آن والے مطالعہ وچ ایس
نوں سامنے لیا یے۔ ایہ اک ہلکی "غذا نہیں ہووے گی، پر اسی دُعا کردے وال کہ ایہ اک نشوونما دین والی غذا ہووے گی۔

پہلے وقتاں دی تورخ دا خلاصہ

جدوں اسی نوں عہد نامے دا مطالعہ کر دے واں تے اسی دیکھدے واں کہ ایس دا حصہ جھوٹی تعلیمات دے خلاف دفاع تے مشتمل اے۔ بہت سارے لکھاری سنجیدہ خبرداریاں نوں وی نظر انداز کر دے نیں، خاص طور تے جدوں اوہ اپنی زندگی دے خاتمے نوں لاگے دیکھدے نیں۔

پولوس رسول لکھدا اے "پس اپنے اوس سارے گلہ دی خبرداری کر جیس دا روح القدس نیں تینوں نگہبان ٹھہرایا تا کہ خُدا دی کلیسیاء دی گلہ بانی کرو جیس نوں خاص اوس نے اپنے لہودے نال مول لیا میں ایہ جاندا واں میرے جان توں باج پھاڑن والے بھیڑیے تہاڈے وچ آن گے جنوں گے تے ترس نہیں آئے گا تے آپ تہاڈے وچوں اتخ دے بندے او ٹھن گے جیہڑے پھوٹھیاں پھوٹھیاں گلاں کرن گے تا کہ چیلیاں نوں اپنے ول کھیچ لین" اعمال ۲۰ باب ۲۸ توں ۳۰ آیت۔

یسوع دے صعود دے باج چیلیاں نوں آپ ای اگے جانا سی لیکن اوہ اپنے آپ نہ گئے تے نہ ای او ناں نے اپنی طاقت تے پروسہ کیتا پستی لوٹ دے ویلے روح القدس او ناں تے اُتریا او ناں نے الہی زور حکمت پائی او ناں نے سدے دی تبلیغ کیتی تے اوس نوں ضبط تحریر دے وچ لیاے خاص طور تے پولوس دی نجات دے باج (جیہڑا کہ اصل وچ اک تبالہ نویس سی) لوکاں نے ہور لکھنا شروع کیتا نویاں نویاں پائیاں جان والیاں کلیسیاواں نوں دلیری دینی پئی تے او ناں نوں درست کرنا پیدا و جیاں رسولاں دے کول خاص مکاشفات سی جیہڑے اوہ ضبط تحریر دے وچ لیاے تے فیر دوجے ایماندار ایس توں فائدہ چک سکے دو جیاں نے اہم معاملات وچ بصیرت پائی جینج کہ عبرانیوں دا خط لکھن والے مُصنف نے ایہ تحریراں ہن نوں عہد نامے دی فہرست وچ کٹھی شکل وچ ملدیاں نیں او ناں دیاں زندگیاں وچ بلکہ اکثر او ناں دی موت دے باج ایہ ابتدائی تحریراں وکھریاں کلیسیاواں وچ ونڈیاں گئیاں۔ او تھے اوچی آواز وچ پڑھیاں گئی تے بزرگاں نیں ایمانی معاملات نوں کلیسیا دے اراکین دے سامنے واضح کیتا پر ویلے دی دھارواں دے نال نال ابتدائی پرانیاں تحریراں غیب ہو گئیاں تے لوکاں دے ہتھوں وچ موجود تحریراں دیاں جلدوں آئیاں باج وچ او ناں تحریراں دے نال نوں عہد نامے دی شکل وجود وچ آئی ایناں پرانیاں تحریراں دے نال دو جیاں اہم مذہبی تحریراں وی روحانی راہنماواں دے دوران ابتدائی مسیحی کلیسیا دے درمیان بہت زیادہ خط و کتابت ہوندی سی تے ایس طرح نال وی ابتدائی مواد اکٹھا کیتا گیا تے سانوں تحریری جلدوں دے نال جیہڑیاں ساڈے ہتھ وچ نیں یاں او ناں جلدوں دا حصہ اے لازمی اوس دے نال طمن ہونا چاہیدا اے۔ ایس صورت حال نال اسی خُداے ثالوث دے بارے وچ اپنے مطالعہ دا آغاز کراں گے۔

سبق نمبر ا دے سوالات

۱۔ کیوں الہی تثلیث دے بارے وچ مطالعہ ضروری اے؟

۲۔ کیوں جھوٹے استادوں نے تثلیث دے بارے وچ کلیسیاواں وچ مشکل پیدا کیتی؟

- جدوں آخری بار اراں رسول مر گئے اودوں کیه هو یا؟ ۳

- سچائی کیس طرح دے نال جاری رہی؟ ۴

سبق نمبر ۲

سجیدہ جھوٹی تعلیمات

کلیسیاء دے شروع دے ویلے دے اودا وچ بہت سارے مسائل سی جیناں نوں حل کرن دی لوڑ سی رسولی بزرگ کلیسیائی اجداد تے رسولاں دے جان دے باج راہنمار وائتی تعلیمات دے ول آئے خاص طور تے خُدا دے نچوڑ دے بارے۔
- ۳۱ لیبی دا سبلیٹیس جیہڑا کہ روم وچ (۲۰۰ء) وچ زندہ سی اوس نے ایہ پڑھایا کہ پیو پتر تے روح القدس اک ای خُدا ا دے تین پہلوانیں (سبلیٹیس ازم، جیہڑا کہ ماڈل ازم وی آکھواندی سی) روم دے مقامی گرجے نے اوس نوں اوس دی خدمت توں بر طرف کر دیتا۔

- ۳۱ ایریس، جیہڑا ۲۵۰ء توں ۳۳۶ء تک زندہ ریا اوس نے دعویٰ کیتا کہ خُدا ا پتر ابدی نہیں سی بلکہ خُدا نے پیدا کیتا پس ۲ اوس نے سکھایا کہ یسوع مسیح خُدا نہیں سی (ایرین ازم) ساڈے ایام وچ یہواہ ویٹنس دی ایہی تعلیمات نیں۔

- ۳۱ مقدونین ازم ۳۶۲ء عیسوی وچ بشپ کنسٹنٹائن دی اک رویا نے ایس گل تے زور دیتا کہ وح القدس خُدا تے پتر دے ۳ برابر نیں، کیونکہ اوہ خلق کیتا گیا تے ایسے ای سبب نال اوہ خُدا نہیں سی۔

بے شک، ایہ مختلف قسم دے نظریات مسیحی کلیسیاواں دے وچکار ہنگامہ آرائی دا سبب اے۔ راہنماواں نے اپنی خط و کتابت وچ شدید ردِ عمل دا اظہار کیتا۔ اک واضح نقطہ حاصل کرن دے لئے اوہ بہت واری اپنی نام نہاد کونسلواں وچ آئے۔ ایناں نوں جانیاں جان والیاں کونفرنساں وچ نیسیادی کانفرنس اے جیہڑا کہ ایشیا ماژدے شمال مغرب دے ساحل تے اک مقام اے کونسٹنٹائن دے تہو باں وچ ۳۲۵ء وچ ایہتھے ایرس تے ایتھینیسی ایس اک دو جے دے خلاف صف آرا ہوئے ایتھینیسی ایس (۳۷۵ء-۳۷۳ء) مصر وچ

اسکندر یہ وچ چرچ داک ڈیکن سی تے اوہ سالوں توں ایرس دی تعلیمات دے خلاف مزاحمت کرداسی جیہڑے کہ ایہ سی کہ یسوع مخلوق اے تے اوہ خدا نہیں تقریباً ۳۰۰ کلیسیاواں دے راہنماواں نے ایس کو نسل وچ حصہ لیا تے آخر کار ایرس دی تعلیم نوں رد کردیتا گیا۔ عظیم شاہنشاہ کوئسٹن ٹائن جیہڑا ایس توں پہلاں ڈیکن سی اوہ مسیحی ہو گیا تے اوس نے ایس کو نسل دی راہنمائی کیتی اگرچہ ایرس اور دین توں ہار گئے تے اوناں نوں منع کردیتا گیا کہ ایس وچ تعلیم نوں جاری نہ رکھن پر جے تک بھر ساریاں کلیسیاواں وچ ایس دا بڑا اثر اے ایس دے باج اوناں نے ایس طرح نال ہتھ وڈایا کہ عظیم شاہنشاہ کوئسٹن ٹائن دے دور دے فاتح لوکاں نے لوکاں دی اک نوں کو نسل بلائی ای کوئسٹن ٹائن پول وچ بلائی گئی ۱۸۳۸ء وچ نیساہ دی کو نسل دے فیصلیاں دی ایہتھے تصدیق کتی گئی۔ اوس ویلے توں ایرس دے پیدا کیتے گئے مسائل زیادہ تے غائب ہو گئے۔

تثلیث دے لفظ دا شروع دے ویلیاں دا استعمال

شروع دے ویلیاں دی کلیسیا دے ادب دے وچ، تھفلس انطیس دی کلیسیا داراہنما اے۔ جیہڑا کہ ایسیا ماٹرو وچ اے جیس دے لئی یونانی لفظ تریاس استعمال ہو یا جیہڑا کہ خدا پودا حوالہ دیندا اے تقریباً ایسے ویلے وچ تروتولینس (۱۶۰ء-۲۲۵ء) اوناں نے لاطینی لفظ اپنے اک آرٹیکل وچ ہریک تعلیمات دے دفاع وچ ترینتائیس استعمال کیتا۔

ایہ اک تعلیم نوں نامنظور کرن دی اک گل سی پر اک دو جا معاملہ سچ دی وضاحت کرنا وی سی۔ ایتھنسی ایس دے لئی شکر ہووے کہ اوہ کھٹے اک نقطے تے متفق ہوئے جیہڑا کہ دستاویز تے تحریر کیتا گیا۔ آن والی صدی وچ ایتھنسی ایس دی علیم دی اک ہور وضاحت نے ایس نوں لازمی ثابت کیتا گستین (۲۵۴ء-۳۳۰ء) جیہڑا کہ شمالی افریقہ وچ پیو دی کلیسیا داسر براہ سی اوہ ایس موضوع نال جڑیاں اوس نے ٹرینیٹی ڈائی لکھی جیس دا مطلب اے خدا دی تثلیث فرانس وچ ارس وچ پہلی واری قیصریہ دی ڈاک وچ اوس عقیدے دا ذکر کیتا گیا (۴۷۰ء-۵۴۲ء) پرانی ترین دستاویز دی تاریخ ستر ویں صدی توں تے اٹھارویں صدی دے شروع توں اے ۱۸۵۷ء وچ لاطینی متن جرمنی وچ ترجمہ کیتا گیا تے ۱۹۶۵ء وچ ڈچ زبان وچ ترجمہ کیتا گیا۔ ڈچ ریفارمڈ کلیسیا مسیحی ریفارمڈ کلیسیا تے نیدر لینڈ وچ ریفارمڈ کلیسیا نے اپنی لطوریائی عبادتاں وچ ایس عقیدے دا استعمال کیتا مشرقی آرتھوڈکس کلیسیاواں نے رومن کا تھوک کلیسیاواں نے تے بنگلین کلیسیاواں نے ایتھنسی ایس دے باج ایس عقیدے دا نام استعمال کیتا۔ ذیل دے وچ ایس دی پوری فہرست اے۔

ایس نوں پڑھن توں پہلاں اسی تہاڈی توجہ کا تھوک ایمانی تصور دے ول دواواں گے ایس عقیدے وچ کا تھوک دا مطلب اے کائناتی مسیحی کلیسیا ایس نوں مقامی کلیسیائی فرق توں علیحدہ کر دے واں ایس دی زبان تقریباً پرانی طرز دی اے تے ایہ بُت ای پرانی تحریر دا ترجمہ اے۔

سبق نمبر ۲ دے سوالات

- ۱۔ کلیسیاء دے پہلے ادوار دے دوران کیہڑے بُہتے اہم جھوٹے استاد سی؟
- ۲۔ کیس طرح نال کلیسیائی راہنماواں نے ایمان معاملات نوں طے کیتا؟
- ۳۔ ایمان داسب توں اہم دفاع کرن والا کون سی؟
- ۴۔ کیس عرصہ دے دوران ایہ سب واقع ہتھیا؟

سبق نمبر ۳

پتھنسی ایس دے باج عقیدہ

- ۱۔ جیہڑا نجات پائے گا ساریاں شیواں توں پہلاں ایہ لازمی ہووے گا کہ اوہ کا تھو لک ایمان نوں قبول کرے۔
- ۲۔ جیہڑا ایمان جینج کوئی وی پوری طرح اپنائے رکھے اوہ اوس دے وچ شک نہیں کرے گا نہیں تے اوہ آکرت وچ سزا پاونے گا۔
- ۳۔ تے کا تھو ک ایمان ایہ اے: کہ اسی تثلث دے وچ اک خُدا دی پرستش کردے واں، تے تثلث وچ اتفاق اے۔
- ۴۔ نہ ای بندیاں بوو کھریاں کیتا جاندا اے تے نہ ای ایناں دی قُدرت نوں۔
- ۵۔ پر بندہ پیو اے دو جا پتر تے تجار وچ القدس۔
- ۶۔ پر خُدا پیو، پتر تے خُداے روح القدس سارے اک نین ایناں دا جلال اک جیا تے حشمت دا نمئی اے۔
- ۷۔ جینج خُدا پیو اے جی پتر تے ایخ ای خُداے پاک روح۔
- ۸۔ خُدا پیو نوں کیسے نے خلق نہیں کیتا پتر تخلیق نہیں تے نہ ای خُداے روح القدس تخلیق اے۔

- ۹۔ خُدا پِوِلا محو و پُترِلا محو و تے روحِ القدس لا محو و داے۔
- ۱۰۔ خُدا پِوِ دا ئی، خُدا پُترِ دا ئی تے خُداے روحِ القدس دا ئی نیں۔
- ۱۱۔ تے فیروئی ایہ تین دا ئی نہیں گے بلکہ اک دا ئی اے۔
- ۱۲۔ تے اوہ تین لا محو و نہیں نہ ای تین مخلوق نیں بلکہ اک بنان والا تے اک لا محو و۔
- ۱۳۔ پس ایس طرح نال خُدا قادرِ مُطلق اے، پُترِ قادرِ مُطلق اے تے پاک روحِ قادرِ مُطلق اے۔
- ۱۴۔ تے فیروئی تین قادرِ مُطلق نہیں گے بلکہ اک قادرِ مُطلق اے۔
- ۱۵۔ پس پِوِ خُدا اے، پُترِ خُدا اے: تے روحِ القدس خُدا اے۔
- ۱۶۔ تے فیروئی اوہ تین خُدا نیں: بلکہ اک خُدا اے۔
- ۱۷۔ پس پِوِ خُدا وندا اے، پُترِ خُدا وندا اے تے روحِ القدس خُدا وندا اے۔
- ۱۸۔ تے فیروئی تین خُدا وندا نہیں بلکہ اک خُدا وندا اے۔
- ۱۹۔ سانوں ایہ من لینا کہ ہر بندہ خود خُدا تے خود خُدا وندا اے۔
- ۲۰۔ سانوں کا تھو لک مذہب ایہ آکھ کے منع کر دا اے کہ تین خُدا یا تین خُدا وندا ہونے نیں۔
- ۲۱۔ خُدا نوں کیسے نہیں بنایا نہ ای کیسے نے خلق کیتا۔
- ۲۲۔ خُداے واحد و پُترِ بنایا نہیں گیا خلق نہیں کیتا گیا بلکہ اکلوتا اے۔
- ۲۳۔ پاک روحِ پِوِ تے پُترِ دا اے جیہڑا بنایا نہیں گیا خلق نہیں کیتا گیا۔ اکلوتا نہیں اے بلکہ مصروفِ عمل۔
- ۲۴۔ پس اک پِوِ اے نہ کہ تین پِوِ، اک پُترِ اے نہ کہ تین پُترِ، اک روحِ القدس اے نہ کہ تین روحِ القدس۔
- ۲۵۔ تے ایس تثلیث وچ کوئی چھوٹا نہیں، یاد وچ دے باج نہیں۔ کوئی وی ود کہ نہیں، یا کوئی وی دو جے توں کٹ نہیں۔
- ۲۶۔ بلکہ تینین بندے کھٹے دا ئی نہیں تے مساوی نیں۔
- ۲۷۔ پس ساریاں شیواں وچ تثلیث دا اتحاد تے پرستش دے لئی تثلیث دا اکٹھا اے۔
- ۲۸۔ جیہڑا کوئی نجات پائے گا اوہ لازمی ایسے طرح نال تثلیث نوں سوچے گا۔
- ۲۹۔ ہوو براں دا ئی نجات دے لئی لازمی اے کہ اوہ ساڈے خُدا وندا یسوع مسیح دے مجسم ہون تے یقین رکھے۔
- ۳۰۔ صحیح ایمان دے لئی اسی ایمان رکھدے تے اعتراف کر دے وال کہ ساڈا خُدا وندا یسوع مسیح خُدا تے انسان اے۔
- ۳۱۔ خُدا اپنییاں صفتاں وچ کلا، دُنیا توں پہلاں تے مجسم ہون توں پہلاں اوہ اپنی ماں دے ذریعے دُنیا وچ پیدا ہو یا۔

- ۳۲۔ کامل خُدا تے کامل انسان اک معقول روح تے اک انسانی جسم دے زور وچ۔
- ۳۳۔ پیو دے برابر خُدا ہوندے ہوئے تے انسان ہوندے ہوئے اپنے پیو توں تھوڑا کٹ۔
- ۳۴۔ اگرچہ اوہ خُدا تے انسان ہو یا پر فیروئی دو نہیں بلکہ اک مسیح۔
- ۳۵۔ نہ خُدا ہون توں، جسم وچ بدلن توں، بلکہ بندے وچ خُدا ہون وچ۔
- ۳۶۔ اک پورے زور دی الجھن نال نہیں بلکہ اک بندے نال اتحاد وچ۔
- ۳۷۔ اک مناسب روح تے اک انسان وچ مناسب جسم پس اک مسیح دے وچ خُدا تے انسان۔
- ۳۸۔ جیہڑا ساڈی نجات دے لئی دوزخ وچ اُتریا، تیسرے دن مردیاں وچوں زندہ ہو یا۔
- ۳۹۔ جیہڑا آسمان تے چکلیا گیا اوہ خُدا پیو دے سبج ہتھ بیٹھالے خُدا ئے قادرِ مُطلق دے تے اوتاں اوہ جلدی جیندیاں تے مردیاں دی۔
- عدالت کرن دے لئی آن والا اے۔
- ۴۰۔ تے جیس دے آن نال سارے لوک اپنے جسمیں وچ فیرو جیندے ہون گے تے اپنے کماں دا حساب دین گے۔
- ۴۱۔ تے اوہ جنماں نے چنگے کم کیتے ہون گے اوہ ہمیشہ دی زندگی وچ جان گے تے اوہ جنماں نے پیڑے کم کیتے سدا دی آگ وچ۔
- ۴۲۔ ایہ کا تھو لک ایمان اے جیس تے اک بندے نوں سچائی دے نال ایمان لیانا اے۔ جیس دے بغیر اوہ وچ نہیں سکدا۔

سبق نمبر ۳ دے سوالات

- ۱۔ جدوں اسی لفظ عقیدے دا ذکر کر دے واں تاں ایس توں ساڈی کیہ مراد اے؟
- ۲۔ کیہ آیتھنسی ایس نے ایریس دے خلاف آسانی نال لڑائی جیتی؟
- ۳۔ نیساء دی کونسل دے وچ کون موجود سی؟
- ۴۔ دو جی کونسل دی ضرورت کیوں پیش آئی تے ایہ کیتھے ہوئی؟

سبق نمبر ۴

تثلیث دے تصور دے خلاف اعتراضات

جینج اسی پہلاں لکھیا کجھ سنجیدہ مسیحی تثلیث دے تصور دے بارے وچ کیسے حد تک محدود نہیں اسی تہانوں اک تائنجی سروے کرایا کہ کیس طرح دے نال ایہ تصور وجود دے وچ آیا پرہن اسی ایس دے کجھ اعتراضات تے نظر پاداں گے۔

۶۔ تثلیث رومن کا تھولک بامشرقی آر تھوڈک دی ایجاد اے۔ ایہ صحیح نہیں اے کیونکہ ایہ کلیسیاواں تے جماعتاں اوسا ویلے موجود ای نہیں سن جدوں ایہ عقیدہ ایتھنسی ایس دے باج لکھیا گیا بحرہ روم دے ارد گرد علاقیاں وچ بہت ساریاں کلیسیاواں سی اوہ ساریاں آزاد سی۔ اوناں دے وچ ای روم دی مقامی کلیسیا تے کونسٹنٹائن دی مقامی کلیسیا وی سی۔

کونسلز دے ویلے ہر کلیسیاواں نوں ووٹ دین دا حق سی کیسے وی کلیسیا دے پائیں اوہ روم دی کلیسیا یا کونسٹنٹائن پول دی کلیسیا ہووے اوس دے دباؤ دے شواہد نہیں ملدے مثال دے طور تے ایتھنسی ایس اسکندریہ توں آئے (جیہڑا کہ مصر دا اک اہم قصبہ سی۔ نیسیا دی کونسل (۳۲۵ء) وچ مختلف کلیسیاواں وچوں ۳۰۰ نمائندے سی۔ ۲۱۵ کلیسیاواں دے نام جانے جاندے نیں جغرافیائی طور تے ایناں نوں اوس طرح نال ونڈیا گیا، سپین دیاں ۴۰ کلیسیاواں، اٹلی دیاں ۲ کلیسیاواں، یونان دیاں ۱۰ کلیسیاواں، ایشیا ماژردیاں ۱۰۰ کلیسیاواں، فلسطین تے شام دیاں ۴۵ کلیسیاواں، مصر دیاں ۱۳ کلیسیاواں، تے کرائن دیاں ۵ کلیسیاواں، رومی حکومت دے زوال دے باج روم دی مقامی کلیسیا نے اپنے طور تے مغربی کلیسیاواں تے اپنی طاقت نوں زور دیتا۔ (تقریباً ۶۰۰ء) وچ

۶۔ لفظ تثلیث کیتے وی بائبل دے وچ نہس آیا۔ ایہ سچ اے پر کیہ ایس دا مطلب ایہ اے کہ تثلیث سچ نہیں اے۔ اسی ۲

دوجے الہانی تصور اں نوں رتدے واں جیہڑے بائبل دے وچ نہیں آئے کوئی ایس گل تے اعتراض نہیں کردا جدوں اسی لفظ بائبل

ورتدے واں جدوں کہ بائبل دے وچ ایہ لفظ نہیں آیا اسی ایہ وی دیکھ سکدے واں کہ لفظ الہات نہیں ملد پر فیروی اسی بغیر ہچکچاہٹ ایس نوں ورتدے واں جدوں اسی خُدا دے مُتعلق شیواں دا مطالعہ کردے واں ایس دے بارے میر آپ دا خیال اے جدوں تسی لفظ انقلاب استعمال کردے واں (صعود نہیں) ایہ بائبل دے وچ کیتے نہیں ملد ایہ اک سنجیدہ مسیحی دی زندگی نال تعلق رکھدے نیں۔

۶۔ اک مسیحی دے لئے ایس معاملے نوں سمجھنا وی ہُمتا مشکل اے اک بھید اے اسی ایس نوں سمجھ نہیں سکدے۔ ایہ ۳

درست اے ساڈی سمجھ دے لئی حراں کن اے کیہ کیسے بندے نوں تثلیث نوں رد کرنا چاہیدا اے؟ سوچو کینج یسوع مریم دا اکلوتا سی ہن ایہ اک عظیم بھید اے۔ (پڑھو لوقا باب ۳۴ توں ۳۸ آیت) ہن اسی ایس تے یقین رکھدے واں تے خُدا دی تعریف کردے واں کیونکہ اوس وچ سا کجھ ممکن اے ایسے طرح نال خُدا تے ایمان لیانا ممکن اے ایہ ساڈے لئے حراں کن معجزہ اے تے خُدا ساڈے تے اتفاق تے تثلیث وچ وی ظاہر ہو یا ایس لئی ہن اسی بائبل دے ول جانے واں ایہ دیکھن دے لئی کہ سارا کجھ سچ اے۔

سبق نمبر ۴ دے سوالات

۱۔ کیہ تثلیث رومن کا تھولک کلیسیاء دا عقیدہ اے؟

۲۔ بائبل دے وچ لفظ تثلیث استعمال کیوں نہیں ہو یا؟

۳۔ کیہ اے اک مسئلہ اے؟

۴۔ بائبل دے وچ کجھ دوجے بھیداں دا ذکر کرو؟

سبق نمبر ۵

پرونے عہد نامے وچ خپدا دے نچوڑ دے دا محمد و مکاشف

۱۔ پیدائش دی کتاب دے پہلے باب دی ۲۶ آیت وچ خُدا اپنی نویں بنان والی درتی تے انسان دی پیدائش دے ارادے دا

اعلان کردا اے اوہ آکھدا اے "آؤ اسی انساں نوں اپنی صورت تے اپنی شبیہ دی مانند بنائیے تے اوہ سمندر دیاں مچھلیاں تے اختیار

رکھے۔۔۔ پس خُدا نے انسان نوں اپنی صورت تے پیداکیتا خُدا دی صورت تے اوس نوں پیداکیتا نر تے ناری اوناں نوں پیداکیتا"۔

ایہ اڈی توجہ دواندا اے کہ زبان دانی دے اعتبار نال لفظ اسی (۱۲ ایکس)، ساڈا، اوس دا، یا اوہ (۱۲ ایکس) ایہ سارے خُدا دے لئے اشارہ

کر دے نیں سکول دا اک ماسٹر فوراً ایس نوں درست کریگا تے لال پنسل ورتے گا۔ پر شروع دے ویلے توں ہن تک کیسے وی نقاد نے لال پنسل نہیں ورتی ایہ پہلا اشارہ اے کہ کہ خُدا اک کلاسیف نہیں اے۔ بائبل دی پہلی تے دوجی آیت وچ بائبل وچ لکھیا اے "خُدا نے شروع دے وچ زمین تے آسمان نوں پیدا کیتا۔۔۔ تے خُدا دی روح پانیاں تے جُنسہش کردی سی" ایہ تھتے تھوڑا جیا پڑدہ ہٹایا جاندا اے تخلیق دے دوران خُدا کلا نہیں اوس دی روح وی اوتھے اے ایہ گل ملکیت پسند اسم صفت ساڈے تے ساڈے دی وضاحت آیت نمبر ۲۶ وچ کردی اے۔ ایہ اوس حقیقت دے ول اشارہ کردی اے کہ خُدا دی ذات جمع وچ۔

۷۔ باغِ عدن دے وچوں سٹے جان توں باج تے آدم تے حواتے شیطان دی سزا معمد طے پائے جان دے باج خُدا نے ایہ ۲ گل کہی "تے خُداوند خُدا نے آکھیا ویکھو انسان نیک و بد دی پہچان وچ ساڈے وچوں اک دے ورگا ہو گیا ہن کیتے اتیخ نہ ہوئے کہ اوہ اپنا تھ وداوئے حیات دے درخت توں وی کھلی کے کھائے تے ہمیشہ جینداروئے" پیدائش ۳ باب ۲۲ آیت۔ ایہ تھتے وی خُدا اپنے آپ نوں اک جمع دے بندے دے طور تے مخاطب کر دالے ایسے طرح اسی بائبل دے برج دی کہانی دے بارے وچ ویکھدے واں۔ خُدا لوکاں دے منصوبیاں نوں ویکھن توں باج گل کر دالے "سو آؤ اسی اوتھے جا کہ اوناں دی زبان وچ اختلاف پائیے تاکہ اوہ اک دو جے دی گل نہ سمجھ سکن" پیدائش ۱۱ باب ۷ آیت۔

۸۔ مشرقی آر تھوڈ کس کلیسیا واں وچ لوک بہت ساریاں تصورات دی پوجا کر دے واں اوناں نے بائبل دیاں بہت ۳ ساریاں شخصیات دی جینج رسولان دی، یوسف دی، مریم دی، تے شمعون دیاں سونیاں تصویراں بنائیاں نیں اک مشہور تصور ممرے دے وڈے وڈے درختاں دے تھلے خُدا ابرہام دے ول جان اے جینج کہ پیدائش ۱۸ باب اتوں ۱۵ آیت وچ دسیا گیا اے مشرقی کلیسیا دے مطابق ایہ تین بندے خُدا تے ثالث نیں جیناں نے ابرہام دادور اکیتا بائبل وچ ایس کہانی وچ آن والیاں آیتاں وچ دو بندے جیہڑے سدوم تے عمورہ گئے اوہ فرشتے سن تاں جے اوس گل دے لئی سارے قائل نہیں گے پر اے کدی کدی پرانے عہد نامے وچ اے کہ خُدا تے خُداوند دے فرشتے نیں پس ایہ تصور کیتا جاندا اے ایہ تین بندے تثلیث الہی نیں نہ کہ بس اک کہانی اسی تین مثالاں دیندے واں پر ہور وی بہت ساریاں بائبل دے وچ موجود نیں۔

۹۔ جدوں ہاجرہ جیہڑی کہ ساری دی اک لونڈی سی جدوں اوہ ریگستان دے ول جی تے اوہ خُداوند دے اک فرشتے نوں ۴ ملی اوس نے اوس نوں آکھیا کہ اوہ ابرہام دے خیمے دے ول واپس جائے خُدا دے فرشتے نے اوس دے نال اک سوہنا وعدہ وی اوس دے ہون والے پتر اسماعیل دے مستقبل دے بارے وچ آکھیاں فیہر جدوں اوہ واپس جاندی اے تے اوہ بہت شکر گزار اے تے آکھدی اے "اوس نے خُدا نوں اک نام دیتا جیہں نے اوس نال گل کیتی تے خُدا بصر اے کیونکہ میں ایہ تھتے وی اپنے ویکھن والے نوں جان دیاں ویکھیا"۔ پیدائش ۶ باب ۷ آیت۔

مقول داتے اپنے خدا دے انتقام دے روزدی مشہوری دواں تے ساریاں غمزداں نوں دلاسا دواں۔ صیون دے غمزداں دے لئی اے مقرر کرداں کہ اوناں نوں راکھ دے بدلے صحرا تے ماتم دی جگہ خوشی دروغن تے اوداں دے بدلے ستائش داخلت دواں تا کہ اوہ صداقت دے درخت تے خُداوند دیاں لائیاں ہوئیاں کہلایاں کہ اوس دا جلال ظاہر ہووے۔" جے اسی اسمِ ضمیر مینوں دیکھیے تے اسی لکھدے واں کہ یسوع مسیح اے تے واضح طور تے اوس نوں اجازت دیتی گئی اے فیر اسی ایہتھے دیکھدے واں کہ خُدا پیو دے وچ کٹھے تین بندے نیں۔

سبق نمبر ۵ دے سوالات

۱۔ پرانے عہد نامے وچ اوناں مقاماں دا ذکر کرو جیتھے خُدا اک یا بہتے بندیاں دے طور تے بیان کیتا گیا اے؟

۲۔ کیہ سانوں ہر ویلے اوناں کہانیاں دے بارے شک رہندا اے؟

۳۔ کیہ تسی جاندے واں کہ کجھ دوجے واقعات وی ایناں کہانیاں دے علاوہ ایس مطالعہ وچ حوالے دے طور تے ہوسکدے نیں؟

۴۔ کیہ ایہ ساریاں کہانیاں کتھیاں ہو کہ سانوں ایس گل دا یقین دواندیاں نیں کہ خُدا خُدا اے ٹالوٹ اے؟

سبق نمبر ۶

پرانے عہد نامے دا مطالعہ کرن دے باج جیہڑا خُدا دی ذات نوں جمع دسد اے ایہ ویلا اے کہ اسی نویں عہد نامے وچ وی ایس تے نگاہ کریے پرانا عہد نامہ ایس مضمون دے نال توقعات ساڈے اندر چھڈا اے ہن اسی دیکھاں گے کہ کیہ اسی اوناں توقعات نال ملاں گے۔

نویں عہد نامے وچ خُدا دے نچوڑد پورا مکاشفہ

۸۔ یسوع نے دریائے یردن تے پستسمہ لین تون باج بیابان وچ گیا تاکہ شیطان اوس نون آزمائے اوہ اوس آزمائش دے ا
 وچ شاندار طریقے دے نال کامیاب ہویتے ناصرت وچ جیتھے اوہ ریندا اسی رین دے لئی جاندا اے۔ سبت دے دن اوہ ہیکل دے
 وچ سی جینج کہ اوس دی عادت سی اوتھے اوہ کھڑا ہوندا اے تے یسعیاہ دی کتاب دا اک حصہ لوکاں دے لئی پڑھدا اے۔ یسوع سبت
 دے دن کیہ پڑھندا اے؟ بڑی حراگی دے نال یسوع یسعیاہ ۶۱ باب اتوں ۳ آیت پڑھدا اے ایس حصے نون اسی ۹۔ ۷ وچ وی
 ویکھدے واں پرانے عہد نامے وچ تثلیث دے ول اشارہ کردے ہوئے ہیکل وچ ہر کوئی پوری توجہ دے ریائے یسوع ایناں آیتاں
 دے بارے کیہ آکھے گا؟ اوہ اوناں نون آکھن لگا کہ اج ایہ نوشتہ تہاڈے سامنے پورا ہویتے ساریاں نے ایس تے گواہی دیتی تے اوناں
 پُرسضل گلاں جیہڑیاں اوس دے منہ وچوں نکلیاں سی تعجب کر کے آکھن لگے کیہ ایہ یوسف دا پتر نہیں؟ لو قاتا ۲۱ باب ۲۱ توں ۲۲
 آیت۔ جدوں اوہ تبلیغ کر ریاسی تے اوس نے اوناں دے لئی ایہ واضح کیتا کہ یسعیاہ دا ایہ حصہ اوس دے مُتعلق آکھ ریائے ایس گل
 نے اوناں نون پیڑی طرح مشتعل کیتا تے اوناں نے تقریباً یسوع نون شہر دے بار مارنا چاہیا ایہ واقعہ ای ساڈے مطالعہ دے لئی بہت
 لازمی اے، کیونکہ ایہ واضح طور تے تثلیث الہی دے ول اشارہ کردی اے، ہن نویں عہد نامے دے عرصہ وچ یسوع نے آزادی
 دے نال گل کیتی تے آپنے ول اشارہ کیتا کہ آپ اوہ بندہ اے جیس دے بارے وچ یسعیاہ ۶۱ باب اتوں ۳ آیت ذکر کردی اے۔

۸۔ ایس تون پہلاں کہ روح القدس یسوع نون بیابان دے وچ لے جاندا تاکہ اہلیس تون آزما یا جائے اوہ دریائے یردن ۲
 دے وچ پستسمہ لیندا اے ایس پستسمہ دے ویلے جیہڑا یوحنا اصطباغی نے دتا خُدا وچ تینیں بندے ایس وچ حصہ لیندے نیں "جدوں
 سارے لوکاں نے پستسمہ لیا تے یسوع وی پستسمہ پاکہ دُعا کر ریاسی تے اسیج ہو یا کہ اسمان کھل گیا تے روح القدس جسمانی صورت وچ
 کبوتر دی مانند اوس تے اُتریا تے اسمان تون آواز آئی کہ تون میرا پیارا پتر ایں تجھ تون میں خوش واں"۔ لو قاتا ۳ باب ۲۱ توں ۲۲ آیت۔
 نویں عہد نامے وچ دو جیاں پستسمیاں دے بارے وچ پڑھدے ہوئے سانوں ایہ گل پتہ لگدی اے کہ تقریباً ہر واری ای خُدا اپودی
 طرح تے خُدا ایٹا تے خُدا روح القدس دا ذکر کیتا گیا تے بعض ویلے مختلف پستسمیاں وچ اوناں نے حصہ لیا۔ اسی معاملے وچ بیابان دی
 آزمائش وچ تین الہی ذاتاں دے ذکر دی اک مثال اے لو قاتا ۲۱ باب ۱۳ آیت وچ روح القدس یسوع نون بیابان وچ لے گیا
 اہلیس نون جواب دیندے ہوئے اوہ آکھدا اے "لکھا اے: صرف خُدا وندا اپنے خُدا دی پرستش کرتے صرف اوسے دی عبادت کر"۔

۸۔ یسوع دا مجھ ہونا ساڈے لئی اک وڈا بھید اے بظہت سارے پیغامات ایس دے بارے وچ نہیں دیتے گئے۔ اسی اوس ۳
 دی پیدائش نون پرکھاں گے بجائے کہ اوس دے درتی تے آن دے لئی تے گہرائی وچ ایہ ساڈے مطالعہ وچ مدد کرے گا۔ مبشر
 طبیب سانوں لو قاتا ۲۱ توں ۳۸ آیت ت وچ سانوں نسخہ تے معلومات دیندا اے سانوں ہور بصیرت دین دے لئے خُدا اپو اپنے

فرشتے جبرائیل نون مریم دے کول پیدائے اوہ یوسف دے نال شادی دے لئی منگنی شدہ سی فرشتہ اوس نون دسدالے کہ اوس تون اک پتر پیدا ہوئے گا مریم تھوڑا جیا احتجاج کر دی اے کہ اوہ بچے کنواری اے بر فیروی آکھدی اے: "میں خُدادی بندی واں میرے لئی تیرے قول دے مطابق ہووئے"۔ جسمانی وضاحت جیہسری مریم دے لئی سی اوہ ایہ اے "خُدادی قدرت تیرے تے سایہ کرے گی ایس لئی اوہ مولود مقدس خُدا پتر آکھوائے گا"۔ ایس اک پیرائے وچ تے ایس دے ارد گرد وی اسی ویکھدے واں کہ تثلیث الہی یسوع مسیح دے مجسم ہون تے تین بندیاں دی صورت دے وچ موجود اے۔ عبرانیوں ۱۰ باب اتون ۱۸ آیت وچ مصنف واپس یسوع دے مجسم ہون دے ول جاندا اے "ایسے لئی اوہ دُنیا تے آندے ویلے آکھدا اے کہ تون قربانی تے نذر نون پسند نہیں کیتا اوس ویلے میں آکھیا کہ ویکھ میں آیا واں کتاب دے ورقیاں وچ میری نسبت لکھیا ہو یا اے تاں کہ اے خُدا تیری مرضی پوری کراں اوسے ای مرضی دی وجہ نال اسی یسوع مسیح دے جسم دے اک ای وار قربان ہون دے وسیلہ نال پاک کیتے گئے واں"۔ خُدا پو اپنے پتر دے انسانی جسم دے بنان وچ پوری طرح شامل اے تے خُدا پتر واضح طور تے اوس دے نال مُتفق اے۔

۸۔ صیلب تے اپنی موت تے اپنے جی اٹھن دے باج یسوع اپنے چیلیاں تے چالی دن ظاہر ہوندا ریاتے اوناں نون بُہت ۴۔ ساریاں ہدایتاں دیندا ریایس عرصے خاتمے تے اوہ اپنے چیلیاں نون اک مشہور ارشادِ اعظم دیندا اے۔ "یسوع نے لگے آکہ اوناں نال گلاں کیتیاں تے آکھیا کہ اسان تے درتی داسار اختیار مینوں دیتا گیا اے پس تسی جا کہ ساریاں قوماں نون شاگرد بناؤ تے اوناں نون پپوتے پتر تے روح القدس دے نام تے پستسمہ دوتے اوناں نون ایہ تعلیم دو کہ اوناں ساریاں گلاں تے عمل کرن کہ جیناں دا حکم میں تہانوں دیتا تے ویکھو میں دُنیا دے آخر تک سدا تہاڈے نال واں"۔ متی ۲۸ باب ۱۸ اتون ۲۰ آیت تک ایہ یسوع بغیر ہچکچاہٹ دے اک ای سادے وچ خُدا دے تین بندیاں دے ناماں دا ذکر کردا اے مبشر متی اپنی انجیل دے آخر وچ ایس بیان نون رکھدا اے جینج کہ اوہ چاہندا اے کہ کوئی وی اختلاف ممکن نہیں اے جدوں اسی لوکاں نون پستسمہ دیندے واں ایہ ضروری اے کہ خُدا تے ثالوث دے نام وچ دین۔ جدوں اسی تعلیم وی دیندے واں تاں ساڈا بُنیاد خُدا تے ثالوث تے ہوندی اے کلیسیائی تاریخ دے وچ بائبل دے ایس حصہ تے کوئی تنقید نہیں۔

۸۔ اپنی زمینی زندگی دے دوران یسوع کدی وی تثلیث الہی دے خلاف نہیں ہو یا جدوں اوہ تبلیغ کردا اے تاں آزادانہ ۵۔ طور تے خُدا پوتے پاک روح دے بارے دسدالے۔ خود بخود آکھدے ہوئے اپنی راہ نون گوائے بغیر: کہیہ خُدا پو خُدا اے، کہیہ روح القدس خُدا اے، کہیہ خُدا پتر خُدا اے ایہ ایس دے لئے فطرتی معلوم ہوندا اے کہ ایہ تینیں بندے الہی بندے نیں۔

۸۔ جے تسی میرے نال محبت رکھدے اوہ تاں میرے حکماں تے عمل کرو گے تے میں پیونوں درخواست کراں گاتاں اوہ ۶۔

تہانوں دو جامدگار دوے گا کہ ابد تک تہاڈا نال روے یعنی روح حق جیس نون دُنیا حاصل نہیں کر سکدی کیونکہ نہ اوس نون ویکھدی

تے نہ اوس نوں جاندى اے تسی اوس نوں جاندهے واں کیونکہ اوہ تہاڈے نال ریندا اے تے تہاڈے اندر ہوئے گا" یوحنا ۱۴ باب ۱۵ آیت توں آیت تک یسوع دی رواں لگی لاگے آرہی اے صلیب تے موت اوس نوں اوڈیک رہی اے تے اوہ اپنے چیلیاں نوں مستقبل دے بارے دس ریالے "میں تہانوں انات نہیں چھڈاں گا میں تہاڈے کول آواں گا تھوڑی دیر باقی اے کہ دُنیا مینوں فیر نہ دیکھے گی پر تسی مینوں دیکھدے روں گے کیونکہ میں جینا واں تسی وی جینج روں گے اوس زور تسی جانوں گے کہ میں اپنے پیو وچ واں تے تسی میرے وچ اوہ تے میں تہاڈے وچ"۔ یوحنا ۱۴ باب ۸ اتوں ۲۰ آیت یسوع اپنے مستقبل دے رویا نال جاری رکھدا اے "جے کوئی میرے نال پیار رکھے تاں میرے کلام تے عمل کرے گا تے میرا پیو اوس دے نال پیار رکھے گا تے اسی اوس دے کول آواں گے تے اوس دے نال سکونت کران گے" یوحنا ۱۴ باب ۲۳ آیت۔ یسوع اپنے واضح نوں اپنے چیلیاں دے لئی ایناں نوں مطمئن کرن والے لفظاں دے نال ختم کردالے"۔ میں ایہ گلاں تہاڈے نال رہے کہ تہانوں آکھیاں پر مددگار یعنی روح القدس جیس نوں پیو میرے نام توں کھلے گا اوہ ای تہانوں ساریاں گلاں سکھائے گا تے جیہڑا کجھ میں تہانوں آکھیا اے اوہ تہانوں یاد دواوے گا" یوحنا ۱۴ باب ۲۵ اتوں ۲۶ آیت۔ اپنے چیلیاں دے مستقبل دے بارے وچ یسوع دے کول تھوڑا جیواوی شک نہیں سی۔ جسمانی طور تے اوہ اوس نوں ہور نہ دیکھن گے پر اوہ خُدا دا تجربہ روحانی طور تے گرن گے کیونکہ پیو تے پتر تے روح القدس آن گے تے تسی اوناں وچ روں گے یسوع ایہتھے اعلان کردالے کہ خُدا تے ثالث ایمانداراں دے وچ رہن دے لئی آندے نیں اک قادرِ مطلق تے مطمئن کر ن والا خیال۔

۸۔ پینتی کوشت دے ویلے ایہ سارا کجھ ہو یا جدوں خُدا اپنی کلیسیاء نوں لبدالے اوہ اوناں ایمانداراں تے روح القدس نازل ے کردالے جیہڑا موجود اے فیر لپٹرس ایمان نہ لیان والے ہجوم دے نال خطاب کردالے تے بُہت سارے پچھتانا شروع کر دے نیں اوہ بچن گے تے اوناں نے پستسمہ لینا چاہیا مسیحی کلیسیاء دا آغاز بڑی تیزی نال سی لفظی معنی وچ بڑے زور نال کیونکہ ایہ زور دار ہوا دے سناٹے تے زور نال سی تین ہزار لوکاں نیں بدلن دے لئی پستسمہ لیا ایہتھے تین بندے الہی تثلیث وچ مقصد طور تے شامل اے لپٹرس اپنے واضح وچ آکھدا اے عمال ۲ باب ۳۲ اتوں ۳۶ آیت تک " ایسے یسوع نوں خُدا نے جلایا جیس دے اسی سارے گواہ واں پس خُدا دے سچے ہتھ توں سر بلند ہو کے تے پیو کو اوہ روح القدس لے کہ جیس دا وعدہ کیتا گیا سی اوس نے ایہ نازل کیتا جیہڑا تسی دیکھدے تے سُن دے اوہ کیونکہ داؤد تے اسمان تے نہیں چڑھیا پر اوہ آپ آکھدا اے کہ خُداوند نے میرے خُداوند نوں آکھیا میرے سچے پاسے بیٹھ جدوں تک میں تیرے دشمنان نوں تیرے پیراں تھلے نہ لیاواں پس اسرائیل داسارا گرانائیقین جان لے کہ خُدا نے اوسے ای یسوع نوں جیس نوں تسی مصلوب کیتا خُداوند وی کیتا تے مسیح وی"۔

۸۔ جدوں پطرس اپنا پہلا خط دُنیا وچ بیکھرے ہوئے مسافراں دانا م لکھدا اے تے اوہ ایس طرح نال شروع کردا اے ۸
 "پطرس دے ولوں جیہڑا یسوع مسیح دار سول اے او ناں مسافراں دے نام پنٹس، گلنتیہ، کپڈکیہ، آسیہ تے بختھنیہ وچ جاندار ہن دے
 رہن دے نیں۔ اوہ خُدا پو دے علم سابق دے موافق روح دے پاک کرن نال فرما بردار ہون تے یسوع مسیح دالہو چھڑ کیا جان دے
 لئے برگزیدہ ہوئے نیں۔ فضل تے اطمینان تہانوں بہت سارا حاصل ہوندا روے"۔ پہلا پطرس باب اتوں ۲ آیت۔ او س نے ایہ
 لازمی جانیا کہ الہی تثلیث نوں اپنے تعارف وچ بیان کرے ۲۔ کر نٹھیوں دے آخر وچ پولوس لکھدا اے "آپس وچ پاک بوسہ لے کہ
 سلام کرو سارے مقدس لوک تہانوں سلام آکھدے نیں خُداوند یسوع مسیح د فضل تے خُدا دی محبت تے روح القدس دی شراکت
 تہاڈے ساریاں دے نال ہندی روے"۔ ۲۔ کر نٹھیوں ۱۳ باب ۲ اتوں ۱۴ آیت۔ پولوس ذکر کردا اے جدوں اوہ اپنے دو بے خط
 نوں ختم کردا اے کہ پوری الہی تثلیث اے۔

سبق نمبر ۶ دے سوالات

- کیہ یسوع نوں خُدا دے تین بندیاں دے بارے شک سی؟ ۱
- کیہ بارہ رسولاں نوں تثلیث دے بارے شک سی؟ ۲
- یسوع دے پتسمہ خدمت دے ویلے تثلیث دے کیہڑے بندے موجود سی؟ ۳
- مکاشفہ دی کتاب وچ اسی تثلیث دا کیہڑا اشارہ دیکھدے واں؟ ۴

سبق نمبر ۷

دراصل اسی ایس طرح دے نال جاری رکھ سکدے سی جدوں اسی نوں عہد نامے دا مطالعہ کر رہے سی اسی دیکھدے واں
 کہ تقریباً سارے خطوط براہ راست ایس حقیقت دے اشاریاں نال بھریا ہو یا اے کہ خُدا جمع دے صیفے وچ اے خُدا پو، خُدا پتر تے

خُداے روح القدس ہو سکتا ہے کہ تسی بہت واری ایہ غور کیتا ہوئے اسی ایس مسئلے نوں حل کر دے واں اپنی شخصی بائبل دے مطالعہ دے دوران ہن اسی او ناں سوالاں دے جو اباں دے ول ویکھاں گے جیہڑا تثلیث دے بندیاں دے بارے وچ اے۔

تین بندے اک نیں تے اک خُدا تین بندیاں وچ اے

۹۔ مسیحی ہوندے ہوئے اسی درتی تے اپنے دو قدم دے چلن نوں ترجیح دینے واں تاہم ایہتھے کیہ لکھیا گیا ایہ ساے اگے ۱

اے ساڈے ارد گرد کجھ وی ایس نوں پھڑن دے لئی نہیں۔ تخلیق دے وچ نہ مذہبی دُنیا وچ نہ ای ساڈے محدود فلسفی طریقیاں نال سوچن وچ اسی اپنے جدید دور وچ ایس نوں کینج حل کریئے ایس پڑھے لکھے معاشرے وچ؟ ایس سوال دا جواب بہت سادہ ایہ ایمان لیان دے لئی ہتھیرا اے کہ ساڈا خالق کئی گنا حراں کن تے عجیب اے اوس گل نال جیہڑا اسی اوس دے بارے سوچدے یاں تصور کر دے واں۔ اوہ بس دیوتا نہیں بلکہ قادرِ مطلق اے اسی ایس نوں ویکھ سکدے واں نہیں ساڈا خُدا خُداے ثالوث اے پوپوترے روح القدس جیہڑا اختلاف دے بجائے اک اے ایس طرح نال خُداوند خُدا نے اپنے آپ نوں اپنی مخلوقات تے ظاہر کیتا اے پیدائش توں لے کے بائبل مقدس دی آخری کتاب مکاشفہ تک ایہ ساڈے خُدا دے لئے عزت و جلال دی شاندار جیس دیاں جو ہاتاں نیں۔ داؤد زبور ۹۹ دی ۹ آیت وچ آکھدا اے "تسی خُداوند اپنے خُدا دی تجید کرو تے اوس دے مقدس پہاڑ تے سجدہ کرو کیونکہ خُداوند ساڈا خُدا قدوس اے" اوس دے نال بائبل وچ بیہت سارے لوک تے بائبل دے بہت سارے لکھن والے ایس عجیب خُدا دی ایس خُداے ثالوث دی تعریف کر دے نیں۔ ایہ عظیم وی اے ایس تثلیث دے سبب نال ایس بھید دے باوجود خُدا اپنی مخلوق دے نال بہت عزت پاند اے ہن ایس سبب نال اسی خُدا پودی تعریف کر دے نیں جدوں اسی دعا کر دے واں اے ساڈے پوتوں جیہڑا اسمان تے واں ہن اسی خُدا پوتر دی تعریف کر دے واں جدوں ایس خُدا اول بدلے اسی خُداے روح القدس دا شکر ادا کر سکدے واں جدوں اوہ سانوں خُدا دے بارے وچ اک واری فیرویاں شیواں سکھاند اے تے اوہ سانوں دکھاند اے پس اسی ایس لائق واں کہ اسی خُدا دی تین گنا بہتی تعریف کریئے تین وار بہت اک واحد خُدا نال۔

۹۔ کیہ خُداے پاک روح اک بندہ اے تے اک خاص قوت نہیں اے؟ ایہ سوال اکثر پوچھیا گیا اے تے ساڈے ویلے ۲

دے وچ ایمان لیان دے لئی یقینی اے۔ نویں دور دے وچ خاص طور تے خُداے پاک روح نوں اک جادوئی زور نال دیکھیا گیا اے خُدا دے اثرات دی اک قسم دے طور تے جیہڑا خاص صورت حال وچ خُدا ورتدا اے۔ بائبل سانوں مختلف طریقیاں دے نال سکھاندی اے بس تصور کرو تسی حاصل کر دے واں جدوں تسی بدل جاندے اوتے نویں سرے توں پیدا ہوندے او اک جادوئی زور بجائے اک بندے دے تسی اک زبردست قوت پاؤ گے تسی اپنے فائدے دے لئے ایس قوت نوں استعمال کر سکدے واں تسی ایس حقیقت دے لئے اپنے اوتے فخر کروں گے کہ تسی زور آور اوہ کیونکہ تہاڈے کول اک جادوئی قوت اے اعمال ۸ باب ۴ توں ۲۵ آیت

وچ سامریہ وچ معمولی جادو گر فلپس دی تبلیغ نال بدلیا اوہ غور کر دالے کہ چیلیاں دے ہتھ رکھن دے نال لوک پاک روح پاندے نہیں۔ یوحنا ۱۶ باب ۷ آیت ۸ شروع دے پیرائے وچ اپنی روانگی تے اوس مددگار دے بارے وچ یسوع آکھد اے "جے تسی میرے نال محبت رکھدے اوتاں میرے کھماں تے عمل کروں گے تے میں پیو نال درخوست کراں گاتے اوہ تہانوں دوجا مددگار دے گا کہ ابد تک تہاڈے نال روے یعنی روح حق جیس نوں دُنیا حاصل نہیں کر سکدی کیونکہ نہ ای اوس نوں ویکھدی تے نہ ای جاندا اے تسی اوس نوں مندے اوہ کیونکہ اوہ تہاڈے نال ریندا اے تے تہاڈے اندر اے۔۔۔۔۔ جے کوئی میرے نال محبت رکھے تاں میرے کلام تے عمل کرے گاتے میرا پیو اوس دے نال محبت رکھے گاتے اسی اوس دے کول آواں گے تے اوس دے نال سکونت کراں گے"۔ یوحنا ۱۴ باب ۵ اتوں ۷ آیت تے ۳۳ آیت درحقیقت ایس دے مُطلق نویں عہد نامے وچ ایہ ساریاں توں سوہنا پیرائے اے خُدا پیو، خُدا پتر تے خُدا پک روح داذ کراک ای سادے وچ اے۔ اک قوت نہیں بلکہ اک بندہ جیہڑا ایہتھے پاک روح دے طور تے ایہ کم کر ریا اے جدوں یسوع نے درتی تے اپنی جگہ اک دوجا مددگار دا وعدہ کیتا تاں اوس نے اک جادوئی قوت دا وعدہ نہ کیتا بلکہ اک محبت رکھن والا بندہ اک مددگار اک آخری جملہ بائبل وچ جدوں ایہ روح القدس دے عمل دی گل کردا اے تاں اسی لگاتار ایس دے تاثرات اک بندے وے ول پاندے واں اک قوت دے واں گوں نہیں مثال دے طور تے اوہ لہدا اے (۱۔ کرنٹیوں ۱۰: ۲) اوہ جاندا اے (۱۔ کرنٹیوں ۱۱: ۲) اوہ پیرا نال بھریا ہویا اے (رومیوں ۳۰: ۱۵) اوہ رنجیدہ ہو سکدا اے (افسیوں ۳۰: ۴) اوہ اطمینان دیندا اے (اوپر ویکھو)

۹۔ کیہ پاک روح خُدا اے یاں اوہ خُدا دی اک خاص مخلوق اے؟ نہیں پاک روح اک الہی بندہ اے۔ اوہ اوناں ای خُدا اے ۳۔ جینا کہ یسوع خُدا پتر اے۔ تخلیق دے ویلے اوس دے بارے وچ ذکر کیتا گیا خُدا نے شروع دے وچ درتی تے آسمان نوں پیدا کیتا تے درتی ویران تے سُنسان سی تے گہراواں دے اوتے ہنیرا اسی تے خُدا دی روح پانی دے سطح تے جُنُبش کردی سی "پیدائش ۱: ۱۔ خُدا دی روح اشارہ کردی اے تے سانوں دسدی اے کہ اوہ خُدا اے جدوں رات دے ویلے نیکو دیس یسوع دے کول آیا تے سوالاں دے نال آندا اے، یسوع اوس دے لئے وضاحت کردا اے کہ ہر کیسے نوں نویں سرے توں پیدا ہونا اے ایس دے بغیر اوہ خُدا دی بادشاہی نوں ویکھ نہیں سکدا۔ تے ایہ پیدائش بس پانچی تے روح دے نال ہو سکدی اے۔ "ہو اجد ہر چاندی اے چلدی اے تے اوہ اوس دی آواز سُندا اے پر نہیں جاندا کہ اوہ کیتھوں آندی اے تے کیتھے جاندا اے۔ جیہڑا کوئی روح نال پیدا ہویا یا بیج دایا اے"۔ یوحنا ۳: ۸۔ بدلاؤ دا اے کم الہی کم اے تے ایہ بس الہی بندہ یعنی پاک روح نال ای ہو سکدا اے۔ پاک روح کلیسیا واں دی روحانی نشوونما وچ گہرے طور نال شریک اے۔ مکاشفہ دے شروع وچ کلیسیا واں دی حالت دسی گئی اے۔ تے ہر حصہ ایناں لفظاں دے نال ختم ہوندا اے۔ "جیس دے کن ہون اوہ سُن لین کہ روح کلیسیا واں نوں کیہ فرماندا اے"۔ مکاشفہ ۲: ۷، ۱۱، ۱۷، ۲۹، ۳: ۵،

۱۲، ۲۲ کلیسیاء وچ صبح دا بدن بندیاں نیں اوہ سر اے مسیح سر تے پاک روح اُستاد دے وچکار اک تعلق ہے تے ایہ ایسے ای صورت حال وچ ممکن اے جے پاک روح وی خُدا اے فیر ای بس اے ممکن اے کہ بائبل وچ پاک روح دے کم تے اوس دی موجودگی نوں واضح کیتا جاسکے۔ اوس دے مختلف نام نیں: خُدا دار وچ خُدا وند دار وچ، چنگار وچ (نحمیاہ ۲۰۹) قادرِ مُطلق خُدا وند دار وچ (یسعیاہ ۱۰)؛ فضل تے مہیا کرن دار وچ (یوحنا ۱۴: ۱۷)؛ یسوع دار وچ (اعمال ۱۶: ۷)؛ صبح دار وچ (رومیوں ۸: ۹)؛ اوس دے پُتر دار وچ (گلگتوں ۳: ۶) پاک روح۔ خاص طور تے ایہ نام پاک روح خُدا دے بورے گل کردا اے۔ احبار ۱۱: ۳۵ آکھدی اے "کیونکہ میں خُدا وند واں تے تہانوں ملک مصر وچوں ایسے لئی کڈ لیا واں کہ میں تہاڈا خُدا ٹھہراں۔ ایس لئی تسی مقدس اوہ کیونکہ میں قدوس واں" جینا بہتا اسی پاک روح دے بارے پڑھدے واں ایس دی اوئی ای عزت ساڈے دل وچ وا ددی اے اوہ خُدا اے تے پیو اے تے پُتر دے نال اے ایس نوں وی ساڈی بہت ساری تعریف دی لوڑا اے۔

۹۔ کیہ تثلیث دے بندے دے وچکار کوئی الہی تریب درجے دے حوالے نال اے؟ مثال دے طور تے کیہ تریب دے ۴ تھلڑے درجے تے اے؟ تے ایسے طرح ای کی پاک روح پُتر دے تھلڑے درجے تے اے؟ ماضی وچ ایس مضمون دے بارے بہت کجھ آکھیا تے لکھیا گیا ساڈے مطالعے وچ اسی ایہ سوچدے واں کہ ایس نوں مختلف نقاط نال ویکھیا جاسکدا اے۔ گرو وچ کم کردے ہوئے ایس نوں اپنی ویکھیا جاسکدا اے۔ جینج انتھیسپس دے باج عقیدے نال لکھیا گیا۔

۔۔۔۔ اک بندہ خُدا پیو اے، دو جا پُتر تے اک ہو خُدا اے پاک روح۔ ۵

۔۔۔۔ خُدا پیو سر اے۔ پُتر داتے خُدا اے روح القدس داتے اوہ سارے اک نیں۔ جلال اک جیا اے تے حشمت دائی اے۔ ۶

۔۔۔۔ پس ایسے طرح پیو خُدا وند اے، پُتر خُدا وند اے تے پاک روح خُدا وند اے۔ ۱۷

۔۔۔۔ تے فیرو تین خُدا وند نیں بلکہ اک خُدا وند اے ۱۶

۔۔۔۔ پس پیو اک اے، تین پیو نیں گے اک پُتر اے تین پُتر نیں گے پاک روح اک اے تین پاک روح نیں گے۔ ۲۴

اسی ایناں دی حشمت وچ کوئی فرق نہیں ویکھدے نہ ای پرانے عہد نامے وچ تے نہ ای نویں عہد نامے جدوں یسوع نے اپنے چیلیاں نوں ارشادِ عظیم دیتاں اوس نوں تثلیث دے بندیاں دے وچکار کوئی الہی اختلاف نہیں رکھا۔ بائبل دی آخری کتاب مکاشفہ وچ وی اسی درجے دی ترتیب وچ اختلاف نہیں پائیں "خُدا وند خُدا جیہڑا اے اوہ جیہڑا اسی تے جیہڑا آن والا اے یعنی قادرِ مُطلق فرماندا اے کہ میں الفاتے او میگا واں" مکاشفہ ۱: ۸ مکاشفہ ۲۲: ۱۲-۱۷ "ویکھ میں جلد آن والا واں تے ہر اک دے کم دے موافق دین دے لئے اجر میرے کول اے میں الفاتے او میگا اول تے آخر ابتدا تے انتہا واں۔۔۔۔ میں داؤدی اصل و نسل تے صبح دا چمکدا ہویا تارہ واں تے روح تے دلہن آکھدی اے آ" ایس پیرا دے پہلے حصے وچ خُدا وند خُدا خود نوں الفاتے او میگا آکھدا اے۔ دو جے حصے

دے وچ اوہ بیسوع نوں الفاتے او میگا آکھدا اے درجے دے حساب نال ترتیب وچ کوئی فرق نہیں آخر وچ پاک روح آکھدا اے آ اوہ ای بس آکھ سکدا اے۔ جیسی دا درجہ اینان دے برابر ہوئے۔

سبق نمبر ۷ دے سوالات

- ۱۔ کیہ پاک روح اک قوت یا اک بندہ اے؟
- ۲۔ کیہ تینیں بندے درجے دے وچ اک دو جے توں اوچے نیں؟
- ۳۔ کیہ تثلیث ایس گل دا اشارہ کردی اے کہ تین خدا نیں؟
- ۴۔ کیہ پرانا عہد نامہ تے نواں عہد نامہ پورے طور تے تثلیث دے عقیدے دی حمایت کردے نیں؟

سبق نمبر ۸

آخری تبصرہ

ہو سکدا اے کہ تسی اکثر الہی تثلیث دی عقیدہ لوجی دا مطالعہ نہ کیتا ہوئے ہو سکدا اے تہاڈے وچوں کجھ نے پہلی واری کیتا ہوئے۔ اسی امید کردے واں کہ ایس مطالعہ دے نال تہاڈی روحانی زندگی وچ بڑھوتری آئی اے تے اسی امید کردے واں کہ اوس

علم نے تہانوں خُداوند خُدا دی عزت سے تعریف کرن دے لئی نویں سوچ دیتی اے تہاڈی شخصی زندگی وچ وی تے کلیسیائی زندگی وچ وی۔ کجھ سال پہلاں ہیٹ نیدر لینڈ زدان غبلیڈ (اک روزانہ دا اخبار) اوناں نے اپنا پورا اندر دا صفحہ تثلیث دے لئی دیتا ایڈیٹر کی برنک نے اوس مضمون تے ۹۵ بہانات لکھے اوہ چُنے گئے کیونکہ اوس نال اک دن پہلاں اوناں نے یوم اصلاح منایا سی۔ ایس دن لو تھرنے چرچ دروازے تے ۹۵ نقاط ویٹن برگ وچ آویزاں کیتے تے ایچ کرن نال اک نویں اصلاح دی ساڈے مضمون دا ایہ نتیجہ نہیں اے پر ایہ وضاحت کردا اے کہ کیونکہ کمی بنک نے ۹۵ بیانات دا تصور کیتا تے ہن تثلیث دے بارے وچ اسی اپنے مطالعہ نوں ختم کراں گے تے کجھ بیانات دا ذکر کراں گے۔

- اک شخص جیہڑا آکھدا اے کہ ایہ ممکن نہیں کہ خُدا اک ای ویلے وچ ہندے نیں اوہ خُدا نال بہتاریاضی دے متعلق سوچدا اے ۱۳
- تسی تثلیث توں انکار نہی کر سکہ تے اک ای ویلے وچ بائبل دے اختیار نوں وی لیندے واں۔ ۵
- اک بندہ جیہڑا پاک روح نال بھریا ہویا اے اوہ خُدا پوتے پتر دے متعلق سوچنا بند کر سکہ اے۔ ۱۰
- مسیح تہاڈے بھراتے دوست نالوں ود کہ واوہ تہاڈا خُدا اے۔ ۱۲
- (- یسوع مسیح کل اج تے ابد تک یکساں اے) (عبرانیوں ۱۳: ۹۲۸)
- پیوںوں عزت دینا پتر نوں عزت دینا پاک روح نوں عزت دینا اے جیہڑا اسی جیہڑا اے تے جیہڑا آن والا ۹۵ اے۔

سبق نمبر ۸ دے سوالات

- تسی خاص طور تے ایس مطالعہ توں کیہ سکھیا؟ ۱
- پیتسمے دا عقیدہ کیہ آکھدا اے؟ ۲
- کیہ تسی پیتسمے دا عقیدہ اپنے لفظاں وچ بیان کر سکہے واں؟ ۳
- کیہ تسی اپنے اندر اک یقینی مقدس شادمانی پاندے واں جدوں تسی خُدا کے تالوٹ پیوپتر تے پاک روح دے بارے وچ ۴ سوچدے واں؟

ذرائع

- سسٹیمٹک تھیا لوجی، لوئیس برکھوف ۱۹۴۹ ایو ایس اے
-- پارٹیسپیٹنگ ان گاڈ، پاسٹرل ڈو کٹرائن آف دی ٹرینیٹی، ۲۰۰۰ پول ایس۔ فیڈز آئی ایس بی این ۰-۲۳۲-۷۸-۵۲۳-۱۹ انگلینڈ۔
-- سٹڈی دی بلیسڈ تھری۔ ان۔ وان، دی کر سچن ڈو کٹرائن آف دی ٹرینیٹی پروون فرام سکریپچر۔ لن مورین ویانٹرنیٹ ڈبلیو ڈبلیو
ڈبلیو۔ ڈیا کریسیس۔ اورگ
-- دی ڈیج کریڈز، ۱۹۹۸ آئی ایس بی این ۹۰-۲۳۹-۰۰۴۲۱
-- ڈبلیو ڈبلیو ڈبلیو۔ نیچر لتھیا لوجی۔ نیٹ / سپلیمنٹری / چرچ ڈو کیو منٹس / کریڈا تھانسویس ڈاٹ ایچ ٹی ایم ایل

Foundation: Workgroup “Back to the Bible“

Mail-address: Populierenstraat 51, 8266 BK Kampen, the Netherlands

Tel. 038-3328234

E-mail: Byblos@solcon.nl

Website: www.backtobible.nl

Local board: president - pastor Ing. M . v.d. Kraats

Secretary/treasurer - A.A. Doorn